

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (třetího senátu)

24. března 2022 *

„Kasační opravný prostředek – Zásady unijního práva – Článek 19 statutu Soudního dvora Evropské unie – Zastoupení účastníků řízení v řízeních o přímých žalobách u unijních soudů – Advokát, který má ve vztahu k žalobci postavení třetí osoby – Požadavek nezávislosti – Advokát vykonávající činnost jako spolupracovník v advokátní kanceláři – Článek 47 Listiny základních práv Evropské unie“

Ve spojených věcech C-529/18 P a C-531/18 P,

jejichž předmětem jsou dva kasační opravné prostředky na základě článku 56 statutu Soudního dvora Evropské unie, podané dne 9. srpna 2018 (C-529/18 P) a dne 10. srpna 2018 (C-531/18 P),

PJ, s bydlištěm v Berlíně (Německo), zastoupený J. Lipinským a C. von Donatem, Rechtsanwälte,

navrhovatel,

další účastníci řízení:

Úřad Evropské unie pro duševní vlastnictví (EUIPO), zastoupený D. Botisem a A. Söder, jako zmocněnci,

žalovaný v prvním stupni,

Erdmann & Rossi GmbH, se sídlem v Berlíně, zastoupená H. Kunz-Hallsteinem a R. Kunz-Hallsteinem, Rechtsanwälte,

vedlejší účastnice v prvním stupni (C-529/18 P),

a

PC, se sídlem v Berlíně (Německo), zastoupená J. Lipinským a C. von Donatem, Rechtsanwälte,

navrhovatelka,

další účastníci řízení:

PJ, zastoupený J. Lipinským a C. von Donatem, Rechtsanwälte,

žalobce v řízení v prvním stupni,

* Jednací jazyk: němčina.

Úřad Evropské unie pro duševní vlastnictví (EUIPO), zastoupený D. Botisem a A. Söder, jako zmocněnci,

žalovaný v prvním stupni,

Erdmann & Rossi GmbH, se sídlem v Berlíně (Německo), zastoupená H. Kunz-Hallsteinem a R. Kunz-Hallsteinem, Rechtsanwälte,

vedlejší účastnice v prvním stupni (C-531/18 P),

SOUDNÍ DVŮR (třetí senát),

ve složení A. Prechal, předsedkyně druhého senátu, vykonávající funkci předsedy třetího senátu, J. Passer a F. Biltgen (zpravodaj), L. S. Rossi a N. Wahl, soudci,

generální advokát: M. Campos Sánchez-Bordona,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout věc bez stanoviska,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Svými kasačními opravnými prostředky se PJ a PC domáhají zrušení usnesení Tribunálu Evropské unie ze dne 30. května 2018 PJ v. EUIPO – Erdmann & Rossi (Erdmann & Rossi) (T-664/16, dále jen „napadené usnesení“, EU:T:2018:517), kterým uvedený soud odmítl jako nepřípustnou žalobu podanou proti rozhodnutí čtvrtého odvolacího senátu Úřadu Evropské unie pro duševní vlastnictví (EUIPO) ze dne 18. července 2016 (věc R 1670/2015-4), týkajícímu se řízení o prohlášení neplatnosti mezi společnostmi Erdmann & Rossi GmbH a PJ, v němž rozhodl, že již není důvodné rozhodnout o návrhu PC na záměnu účastníka.

Právní rámec

- 2 Článek 19 první až čtvrtý pododstavec statutu Soudního dvora Evropské unie, který se na Tribunál použije na základě čl. 53 prvního pododstavce tohoto statutu, zní:

„Členské státy a orgány Unie zastupuje před Soudním dvorem zmocněnec jmenovaný pro každou jednotlivou věc; zmocněnci může být nápomocen poradce nebo advokát.

Stejným způsobem jsou zastupovány státy, které jsou stranami Dohody o Evropském hospodářském prostoru [ze dne 2. května 1992 (Úř. věst. 1994, L 1, s. 3)] a nejsou členskými státy, jakož i Kontrolní úřad ESVO uvedený ve zmíněné dohodě.

Jiní účastníci řízení musí být zastoupeni advokátem.

Zastupovat některého účastníka řízení před Soudním dvorem nebo mu být nápomocen může pouze advokát oprávněný k výkonu advokacie podle práva některého členského státu nebo jiného státu, který je stranou Dohody o Evropském hospodářském prostoru.“

3 Článek 51 odst. 1 jednacího řádu Tribunálu stanoví:

„Účastníci řízení musí být zastoupeni zmocněncem nebo advokátem v souladu s článkem 19 statutu.“

Skutečnosti předcházející sporu

4 Skutečnosti předcházející sporu lze shrnout následovně.

5 Dne 19. září 2011 podal PJ u EUIPO přihlášku ochranné známky Evropské unie, která měla být zapsána pod slovním označením „Erdmann & Rossi“.

6 Výrobky a služby, pro které byl zápis požadován, spadají do tříd 12, 37 a 42 ve smyslu Niceské dohody o mezinárodním třídění výrobků a služeb pro účely zápisu známek ze dne 15. června 1957, ve znění změn a doplňků.

7 Ochranná známka byla zapsána dne 3. února 2012 pod číslem 010310481.

8 Dne 26. března 2014 podala společnost Erdmann & Rossi na základě čl. 52 odst. 1 písm. b) nařízení Rady (ES) č. 207/2009 ze dne 26. února 2009 o ochranné známce Evropské unie (Úř. věst. 2009, L 78, s. 1) [nyní čl. 59 odst. 1 písm. b) nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1001 ze dne 14. června 2017 o ochranné známce Evropské unie (Úř. věst. 2017, L 154, s. 1)] návrh na prohlášení neplatnosti zpochybněné ochranné známky.

9 Rozhodnutím ze dne 29. června 2015 zamítlo zrušovací oddělení EUIPO v plném rozsahu návrh na prohlášení neplatnosti.

10 Dne 18. srpna 2015 podala Erdmann & Rossi odvolání k EUIPO.

11 Rozhodnutím ze dne 18. července 2016 čtvrtý odvolací senát EUIPO odvolání vyhověl a rozhodnutí zrušovacího oddělení zrušil.

Řízení před Tribunálem a napadené usnesení

12 Návrhem došlým kanceláři Tribunálu dne 14. září 2016 podal PJ žalobu na zrušení rozhodnutí ze dne 18. července 2016. Žaloba byla podepsána panem S. jakožto advokátem.

13 Podáním došlým kanceláři Tribunálu dne 31. března 2017 EUIPO vznesl na základě čl. 130 odst. 1 jednacího řádu Tribunálu námitku nepřipustnosti.

14 Dopisem došlým kanceláři Tribunálu dne 3. dubna 2017 EUIPO Tribunál informoval, že sporná ochranná známka byla zapsána do rejstříku ke dni 28. února 2017 ve prospěch nového majitele, a sice společnosti „[X] [GmbH & Co. KG]“, a ke dni 1. března 2017 v návaznosti na opravu provedenou EUIPO ve prospěch PC.

- 15 Dopisem došlým kanceláři Tribunálu dne 8. května 2017 PJ navrhl, aby bylo přijato organizační procesní opatření v souvislosti s podezřeními na manipulace se správním spisem, a aby bylo řízení přerušeno do doby, než bude ukončeno trestní vyšetřování zaměstnanců EUIPO.
- 16 Podáním došlým kanceláři Tribunálu dne 23. května 2017 podal pan S. na základě článku 174 jednacího řádu Tribunálu návrh na záměnu účastníka řízení ve prospěch PC.
- 17 Podáním došlým kanceláři Tribunálu dne 24. května 2017 PJ předložil své vyjádření k námitce nepřípustnosti vznesené EUIPO.
- 18 Napadeným usnesením Tribunál odmítl žalobu jako nepřípustnou z důvodu, že návrh na zahájení řízení nebyl podepsán nezávislým advokátem.
- 19 V bodě 51 napadeného usnesení Tribunál připomněl, že podle čl. 19 třetího a čtvrtého pododstavce, jakož i čl. 21 prvního pododstavce statutu Soudního dvora Evropské unie, které se na řízení před Tribunálem použijí podle čl. 53 prvního pododstavce tohoto statutu a podle čl. 73 odst. 1 jednacího řádu Tribunálu, musí být jiní účastníci řízení, než jsou členské státy a unijní orgány, Kontrolní úřad ESVO nebo státy, které jsou stranami Dohody o Evropském hospodářském prostoru, zastoupeni advokátem, který je oprávněn k výkonu advokacie podle práva některého členského státu.
- 20 V bodě 53 napadeného usnesení Tribunál uvedl, že koncepce úlohy advokáta v unijním právním řádu, která vychází z právních tradic společných členským státům a na níž je založen článek 19 statutu Soudního dvora Evropské unie, je koncepcí, podle níž je advokát považován za spolupracovníka v justiční oblasti, jenž je povolán k tomu, aby zcela nezávisle a ve vyšším zájmu spravedlnosti poskytl právní pomoc, kterou klient potřebuje.
- 21 V bodě 54 napadeného usnesení Tribunál připomněl s odkazem na rozsudek ze dne 6. září 2012, Prezes Urzędu Komunikacji Elektronicznej v. Komise (C-422/11 P a C-423/11 P, EU:C:2012:553, bod 24, jakož i citovaná judikatura), že pojem „nezávislosti“ advokáta je vymezen nejen pozitivně, a sice odkazem na stavovské etické povinnosti, ale i negativně, a sice neexistencí zaměstnaneckého poměru mezi tímto advokátem a jeho klientem. V bodě 55 tohoto usnesení Tribunál konstatoval, že tato úvaha má stejnou platnost v situaci, kdy je advokát zaměstnán entitou, která je spojena s účastníkem řízení, jehož zastupuje, nebo v situaci, kdy je advokát spojen s žalobcem na základě občanskoprávní smlouvy.
- 22 Tribunál nejprve v bodě 56 napadeného usnesení připomněl, že advokát nepriviligovaného účastníka řízení nesmí mít ani osobní vazbu k dotčené věci nebo být závislý na svém klientovi takovým způsobem, že by hrozilo, že nebude schopen plnit svou zásadní roli osoby napomáhající výkonu spravedlnosti co nejvhodnějším způsobem, a poté z toho v bodě 57 tohoto usnesení dovodil, že požadavek nezávislosti nemíří nejen na vyloučení zastoupení zaměstnanci mandanta nebo osobami, které jsou na mandantovi hospodářsky závislé, ale že se jedná o obecnější požadavek, jehož dodržení musí být zkoumáno případ od případu.
- 23 V projednávané věci Tribunál v bodě 62 napadeného usnesení uvedl, že PJ je spoluzakladatelem a jedním ze dvou společníků advokátní kanceláře Z, kterou zplnomocnil, aby prostřednictvím S., který jedná jménem a na účet této kanceláře, zajistila jeho zastupování v řízení o žalobě před Tribunálem, a že tato advokátní kancelář, která je zapsaným sdružením advokátů, je právní entitou odlišnou od PJ.

- 24 V bodě 63 napadeného usnesení Tribunál rozhodl, že vzhledem k okolnosti, že rozhodnutí v rámci advokátní kanceláře Z jsou přijímána jednomyslně, vykonával PJ jako společník skutečnou kontrolu nad všemi rozhodnutími uvedené kanceláře, včetně rozhodnutí týkajících se jejích spolupracovníků, mezi něž patřil i pan S. Tribunál zejména zdůraznil, že pan S. nepožíval ve vztahu k PJ stejné míry nezávislosti, jaké by požíval advokát vykonávající své povolání v jiné kanceláři, než ve které je jeho klient společníkem, a že mohl obtížněji čelit případným střetům mezi svými profesními povinnostmi a cíli sledovanými jeho klientem.
- 25 Tribunál z toho v bodě 64 napadeného usnesení vyvodil, že vztah pana S. k advokátní kanceláři Z může narušit nezávislost tohoto advokáta, neboť zájmy advokátní kanceláře se široce překrývaly se zájmy PJ a že existovalo riziko, že profesní názory pana S. budou alespoň částečně ovlivněny jeho pracovním prostředím.
- 26 V bodě 65 napadeného usnesení Tribunál rozhodl, že profesní vazba mezi S. a PJ v okamžiku podání žaloby je takové povahy, že hrozí, že pan S. nebude schopen co nejhodnějším způsobem plnit svou základní úlohu osoby napomáhající výkonu spravedlnosti.
- 27 Stran návrhu na záměnu účastníka řízení Tribunál v bodě 78 napadeného usnesení konstatoval, že v případě, kdy je navrhovatel záměny úzce spjatý se žalobcem, stává se návrh na záměnu bezpředmětným, pokud byla žaloba odmítnuta jako nepřijatelná z důvodu vady v zastoupení žalobce.
- 28 V bodě 80 napadeného usnesení Tribunál dodal, že s ohledem na skutečnost, že podmínky zastoupení podle článku 19 statutu Soudního dvora Evropské unie se použijí i v rámci návrhu na záměnu účastníka řízení, není pan S., který podepsal návrh na záměnu, každopádně nezávislým advokátem ve vztahu k PC, jelikož jejím jednatelem byl PJ.
- 29 Tribunál z toho v bodě 81 napadeného usnesení vyvodil, že o návrhu na záměnu již není důvodné rozhodnout.

Řízení před Soudním dvorem a návrhová žádání účastníků řízení o kasačních opravných prostředcích

- 30 Dne 9. a 10. srpna 2018 podali PJ a PC své kasační opravné prostředky proti napadenému usnesení.
- 31 Rozhodnutím ze dne 29. listopadu 2018 nařídil předseda Soudního dvora přerušit řízení v obou věcech až do vyhlášení rozsudku ve spojených věcech Uniwersytet Wrocławski a Polsko v. REA (C-515/17 P a C-561/17 P).
- 32 Dne 4. února 2020 vyhlásil Soudní dvůr rozsudek Uniwersytet Wrocławski a Polsko v. REA (C-515/17 P a C-561/17 P, EU:C:2020:73).
- 33 Řízení pokračovalo rozhodnutím ze dne 6. února 2020.
- 34 Rozhodnutím ze dne 18. května 2021 bylo rozhodnuto o spojení obou kasačních opravných prostředků pro účely ústní části řízení a rozsudku.

- 35 Kasačním opravným prostředkem ve věci C-529/18 P navrhuje PJ, aby Soudní dvůr:
- napadené usnesení zrušil,
  - vrátil věc Tribunálu a
  - uložil EUIPO, jakož i společnosti Erdmann & Rossi náhradu nákladů řízení.
- 36 Kasačním opravným prostředkem ve věci C-531/18 P navrhuje PC, aby Soudní dvůr:
- napadené usnesení zrušil,
  - vrátil věc Tribunálu a
  - uložil EUIPO, jakož i společnosti Erdmann & Rossi náhradu nákladů řízení.
- 37 V obou věcech navrhují EUIPO a společnost Erdmann & Rossi, aby Soudní dvůr:
- kasační opravné prostředky zamítl a
  - uložil PJ a PC náhradu nákladů řízení.

Ke kasačním opravným prostředkům

- 38 Na podporu svého kasačního opravného prostředku ve věci C-529/18 P předkládá PJ tři důvody, vycházející z porušení čl. 19 třetího pododstavce statutu Soudního dvora Evropské unie, ze zkrácení skutkového stavu, jakož i z porušení článku 47 prvního a druhého pododstavce Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“).
- 39 Na podporu svého kasačního opravného prostředku ve věci C-531/18 P uvádí společnost PC rovněž tři důvody kasačního opravného prostředku, vycházející z nesprávného konstatování, že nebylo důvodné rozhodnout o návrhu na záměnu účastníka řízení, z porušení čl. 19 třetího pododstavce statutu Soudního dvora Evropské unie a z porušení čl. 47 prvního a druhého pododstavce Listiny.
- 40 Vzhledem k souvislosti mezi prvním a druhým důvodem kasačního opravného prostředku ve věci C-529/18 P na jedné straně a druhým důvodem kasačního opravného prostředku ve věci C-531/18 P na straně druhé, je třeba tyto důvody zkoumat společně.

K prvnímu a druhému důvodu kasačního opravného prostředku ve věci C-529/18 P, jakož i k druhému důvodu kasačního opravného prostředku ve věci C-531/18 P

Argumentace účastníků řízení

- 41 Svým prvním důvodem kasačního opravného prostředku ve věci C-529/18 P, vycházejícím z porušení čl. 19 třetího pododstavce statutu Soudního dvora Evropské unie, PJ Tribunálu vytýká, že nesprávně aplikoval povinnost nepriviligovaných účastníků řízení, aby byli zastoupeni advokátem.

- 42 Tribunál totiž zvolil příliš široký výklad požadavků na nezávislost advokáta, který není odůvodněn ani zněním, ani smyslem uvedeného článku 19 a nemá žádnou oporu v judikatuře Soudního dvora. Tento výklad je zcela nepředvídatelný a je v rozporu se zásadou právní jistoty.
- 43 PJ tak zaprvé tvrdí, že pokud je žalobce fyzickou osobou, postačuje ke splnění účelu čl. 19 třetího pododstavce statutu Soudního dvora Evropské unie pouhá okolnost, že advokát jím zplnomocněný je jinou fyzickou osobou.
- 44 PJ připomíná, že požadavek zastoupení nezávislou třetí osobou před unijními soudy má zabránit tomu, aby soukromé osoby jednaly před soudem samy bez využití prostředníka, a zajistit, aby právnické osoby byly obhajovány zástupcem, který je dostatečně nezávislý na právnické osobě, kterou zastupuje.
- 45 Zadruhé PJ tvrdí, že i kdyby se v projednávané věci uplatnilo kritérium pro posouzení nezávislosti advokáta používané ve vztahu k právnickým osobám, neexistuje pro tak široký výklad, jaký zvolil Tribunál, žádné opodstatnění. Tribunál totiž nesprávně použil judikaturu týkající se podnikových právníků a překročil meze situací, které mají vliv na nezávislost advokáta, jelikož pouhá existence ekonomického vztahu mezi advokátem a jeho klientem nemůže stačit ke konstatování nedostatečné nezávislosti.
- 46 Situace v projednávané věci není podle názoru PJ srovnatelná se situací ve věci, v níž byl vydán rozsudek ze dne 6. září 2012, Prezes Urzędu Komunikacji Elektronicznej v. Komise (C-422/11 P a C-423/11 P, EU:C:2012:553), o který se Tribunál v napadeném usnesení opíral. Zájmy PJ jako podnikatele a majitele dotčené ochranné známky totiž nejsou nijak totožné se zájmy advokátní kanceláře Z, ve které vykonává svou činnost pan S, ani se s nimi nepřekrývají. Kromě toho neexistuje žádné riziko, že by pan S. nebyl schopen řešit případné střety mezi svou funkcí osoby napomáhající spravedlnosti a zájmy PJ, jelikož cílem profesních pravidel je právě předcházení takovým střetům. Mimoto nemá PJ žádný prostředek pro udělování pokynů panu S., neboť advokátní kancelář Z je každodenně řízena druhým společníkem a veškerá důležitá rozhodnutí jsou přijímána jednomyslně.
- 47 Svým druhým důvodem kasačního opravného prostředku PJ Tribunálu vytýká, že zkreslil skutkový stav při aplikaci čl. 19 třetího pododstavce statutu Soudního dvora Evropské unie, jelikož konstatování o nedostatečné nezávislosti pana S. se zakládají na domněnkách, které nejsou podloženy skutkovým stavem. Závěr, k němuž Tribunál dospěl v bodě 63 napadeného usnesení, jenž se týká obtíží, se kterými se měl pan S. potýkat při nápravě případných rozporů mezi svými profesními povinnostmi a cíli sledovanými jeho klientem, není nijak podložený.
- 48 Erdmann & Rossi zpochybňuje skutečnosti, které tvrdí PJ ohledně svých oprávnění v advokátní kanceláři Z a nezávislosti pana S. Domnívá se, že podmínka nezávislosti stanovená v čl. 19 třetím pododstavci statutu Soudního dvora Evropské unie nemůže být splněna pouhým dodržáním německých profesních pravidel, jelikož pojem „advokát“ ve smyslu tohoto ustanovení musí být vykládán z hlediska unijního práva. Má za to, že v projednávané věci nebylo kritérium nezávislosti dodrženo, jelikož PJ nezplnomocnil pana S., ale advokátní kancelář Z, která má formu sdružení advokátů. V rámci vedení soudního řízení přitom sdružení advokátů jedná prostřednictvím svých společníků a zástupců, takže zmocnitel a zmocněnec jsou totožní.

- 49 EUIPO nejprve upřesňuje, že v rámci návrhu na prohlášení neplatnosti podaného společností Erdmann & Rossi odvolací senát EUIPO rozhodl, že PJ jednoznačně jednal ve zlé víře, jelikož svým jménem požádal na úkor své bývalé klientky o zápis označení, který mu tato společnost svěřila. Podle odvolacího senátu není toto jednání slučitelné se smluvními povinnostmi a povinnostmi po ukončení smlouvy vyplývajícími ze vztahu PJ s jeho klientkou.
- 50 EUIPO tvrdí, že Tribunál správně vyložil obě kritéria definovaná v čl. 19 třetím pododstavci statutu Soudního dvora Evropské unie, a sice to, aby zástupce byl třetí osobou a aby tato třetí osoba byla advokátem.
- 51 EUIPO sice připouští, že výkon povolání advokáta v postavení zaměstnance může být v souladu s pravidly profesní etiky, avšak má za to, že požadovaná nezávislost zaměstnaného advokáta chybí v případě, kdy klient je zaměstnavatelem tohoto advokáta, jelikož tento advokát může obtížněji řešit případné konflikty mezi svými profesními povinnostmi a cíli svého zaměstnavatele. Tak je tomu i v případě, kdy je zaměstnavatel právníkem osobou odlišnou od fyzické osoby, která je klientem, avšak ten je společníkem této právníkové osoby, neboť rozhodnutí jsou fakticky přijímána fyzickými osobami, zejména pokud tyto fyzické osoby jednají v rozporu s pravidly profesní etiky.
- 52 EUIPO má kromě toho za to, že vztah mezi společníkem a advokátem, který je členem advokátní kanceláře, je srovnatelný se vztahem s podnikovým právníkem. I když advokát, který pracuje jako spolupracovník v advokátní kanceláři, může být v souladu s pravidly profesní etiky nezávislý, když zastupuje klienty, kteří jsou třetími osobami ve vztahu k uvedené advokátní kanceláři, tato nezávislost již neexistuje, pokud musí být zastupován některý ze společníků kanceláře, v níž pracuje rovněž tento advokát, zejména pokud je mu tento společník hierarchicky nadřazen.
- 53 EUIPO závěrem uvádí, že ve věcech, ve kterých existuje zaměstnanecký vztah nebo jiná forma závislosti, která může bránit zastupování ve smyslu čl. 19 prvního pododstavce statutu Soudního dvora Evropské unie, je třeba posuzovat každý případ zvlášť. Takové posouzení je přitom skutkovou otázkou, která nespadá do přezkumu Soudního dvora v rámci kasačního opravného prostředku.
- 54 Pokud jde o druhý důvod kasačního opravného prostředku, týkající se údajného zkreslení skutkového stavu, má EUIPO za to, že PJ ve skutečnosti žádá o nové posouzení těchto skutečností Soudním dvorem.

Závěry Soudního dvora

- 55 Úvodem je ohledně argumentů EUIPO, že první a druhý důvod kasačního opravného prostředku ve věci C-529/18 P jsou nepřijatelné, jelikož se týkají skutkových otázek, třeba připomenout, že z článku 256 SFEU a čl. 58 prvního pododstavce statutu Soudního dvora Evropské unie vyplývá, že pouze Tribunál je příslušný ke zjištění skutkového stavu, kromě případu, kdy věcná nesprávnost těchto zjištění vyplývá z písemností ve spise, které mu byly předloženy, jakož i k posouzení tohoto skutkového stavu. Toto posouzení nepředstavuje, s výhradou případu zkreslení důkazů předložených Tribunálu, právní otázku, která by jako taková podléhala přezkumu Soudního dvora. Jestliže Tribunál zjistil nebo posoudil skutkový stav, je Soudní dvůr na základě článku 256 SFEU příslušný k přezkumu právní kvalifikace těchto skutkových okolností a právních důsledků, které z nich Tribunál vyvodil (rozsudek ze dne 4. února 2020, *Uniwersytet Wrocławski a Polsko v. REA*, C-515/17 P a C-561/17 P, EU:C:2020:73, bod 47).

- 56 V projednávané věci Tribunál při posuzování povahy vztahu mezi PJ a jeho zástupcem vycházel ze skutkových okolností, jejichž kvalifikaci může Soudní dvůr přezkoumat zejména z hlediska článku 19 statutu Soudního dvora Evropské unie.
- 57 Námitka nepřípustnosti vznesená EUIPO musí být tedy zamítnuta.
- 58 Ve věci samé je třeba ohledně zastupování účastníka řízení, na kterého se nevztahují první dva pododstavce článku 19 statutu Soudního dvora Evropské unie, před unijními soudy, připomenout, že čl. 19 třetí a čtvrtý pododstavec tohoto statutu, který se podle článku 56 téhož statutu použije na řízení před Tribunálem, stanoví dvě odlišné kumulativní podmínky, a sice první, že účastníci řízení, na které se nevztahují první dva pododstavce uvedeného článku 19, musí být zastoupeni advokátem, a druhá, že účastníka řízení může zastupovat před unijními soudy nebo mu být nápomocen pouze advokát oprávněný k výkonu advokacie podle práva některého členského státu nebo jiného státu, který je stranou Dohody o EHP (rozsudek ze dne 4. února 2020, *Uniwersytet Wrocławski a Polsko v. REA*, C-515/17 P a C-561/17 P, EU:C:2020:73, bod 55, jakož i citovaná judikatura).
- 59 Pokud jde o druhou podmínku, ze znění čl. 19 čtvrtého pododstavce statutu Soudního dvora Evropské unie vyplývá, že smysl a rozsah této podmínky musí být vykládány odkazem na dotčené vnitrostátní právo. V projednávané věci nebylo zpochybněno, že advokát zastupující PJ v rámci žaloby v prvním stupni uvedenou podmínku dodržel.
- 60 Co se týče první podmínky týkající se pojmu „advokát“, Soudní dvůr rozhodl, že vzhledem k tomu, že čl. 19 třetí pododstavec statutu Soudního dvora Evropské unie neodkazuje na vnitrostátní právo členských států, je třeba tento pojem vykládat autonomním a jednotným způsobem v celé Unii s přihlédnutím nejen ke znění tohoto ustanovení, ale i k jeho kontextu a cíli (rozsudek ze dne 4. února 2020, *Uniwersytet Wrocławski a Polsko v. REA*, C-515/17 P a C-561/17 P, EU:C:2020:73, bod 57, jakož i citovaná judikatura).
- 61 V tomto ohledu, jak uvedl Tribunál v bodě 52 napadeného usnesení, ze znění čl. 19 třetího pododstavce statutu Soudního dvora Evropské unie, a zejména z použití pojmu „zastoupení“, vyplývá, že „účastník řízení“ ve smyslu tohoto ustanovení, bez ohledu na jeho postavení, není oprávněn sám jednat před unijním soudem, ale musí využít služeb třetí osoby. Pro účely podání žaloby nemůže tedy postačovat předložení návrhu podepsaného samotným žalobcem, i když je tento žalobce advokátem oprávněným k výkonu advokacie před vnitrostátními soudy (rozsudek ze dne 4. února 2020, *Uniwersytet Wrocławski a Polsko v. REA*, C-515/17 P a C-561/17 P, EU:C:2020:73, body 58 a 59, jakož i citovaná judikatura).
- 62 Tento závěr je potvrzen kontextem, do něhož zapadá čl. 19 třetí pododstavec statutu Soudního dvora Evropské unie, z něhož výslovně vyplývá, že zastoupení účastníka řízení neuvedeného v prvních dvou pododstavcích tohoto článku před soudem může být zajištěno pouze advokátem, zatímco účastníci řízení uvedení v prvních dvou pododstavcích mohou být zastoupeni zmocněncem, kterému může být případně nápomocen poradce nebo advokát (rozsudek ze dne 4. února 2020, *Uniwersytet Wrocławski a Polsko v. REA*, C-515/17 P a C-561/17 P, EU:C:2020:73, bod 60).
- 63 Uvedené konstatování je podepřeno účelem zastoupení účastníků řízení neuvedených v prvních dvou pododstavcích článku 19 statutu Soudního dvora Evropské unie advokátem, kterým je zaprvé zabránit tomu, aby soukromé strany samy vystupovaly před soudem bez využití prostředníka, a zadruhé zajistit, aby právnické osoby byly obhajovány zástupcem, jenž má od

právnícké osoby, kterou zastupuje, dostatečný odstup (rozsudek ze dne 4. února 2020, *Uniwersytet Wrocławski a Polsko v. REA*, C-515/17 P a C-561/17 P, EU:C:2020:73, bod 61, jakož i citovaná judikatura).

- 64 V tomto ohledu Soudní dvůr zdůraznil, že účelem úkolu spočívajícího v zastupování advokátem uvedeného v čl. 19 třetím a čtvrtém pododstavci statutu Soudního dvora Evropské unie, který je vykonáván v zájmu řádného výkonu spravedlnosti, je především chránit a hájit co nejlépe zájmy mandanta, zcela nezávisle a v souladu se zákonem a profesními a etickými pravidly (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 4. února 2020, *Uniwersytet Wrocławski a Polsko v. REA*, C-515/17 P a C-561/17 P, EU:C:2020:73, bod 62).
- 65 Je pravda, že pojem „nezávislost“ advokáta byl původně rozvinut v souvislosti s důvěrností dokumentů v oblasti hospodářské soutěže, přičemž judikatura, která je uvedena v bodech 53 a 63 napadeného usnesení, v tomto ohledu upřesnila, že advokát je osobou napomáhající spravedlnosti, která má v jejím vyšším zájmu poskytovat klientovi právní pomoc (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 18. května 1982, *AM & S Europe v. Komise*, 155/79, EU:C:1982:157, bod 24, jakož i ze dne 14. září 2010, *Akzo Nobel Chemicals a Akros Chemicals v. Komise a další*, C-550/07 P, EU:C:2010:512, bod 42). Je však třeba konstatovat, že význam tohoto pojmu se v oblasti zastupování před unijními soudy změnil, jelikož rozhodujícím kritériem se nyní v tomto ohledu stala ochrana a obrana zájmů klienta v souladu se zákonem a profesními a etickými pravidly (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 4. února 2020, *Uniwersytet Wrocławski a Polsko v. REA*, C-515/17 P a C-561/17 P, EU:C:2020:73, bod 62).
- 66 Podle judikatury Soudního dvora je požadavek nezávislosti vymezen nejen negativně, a sice neexistencí zaměstnaneckého poměru, ale i pozitivně, a sice poukazem na stavovské etické povinnosti (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 4. února 2020, *Uniwersytet Wrocławski a Polsko v. REA*, C-515/17 P a C-561/17 P, EU:C:2020:73, bod 63, jakož i citovaná judikatura).
- 67 Jak Tribunál upřesnil v bodě 54 napadeného usnesení, požadavek nezávislosti advokáta ve zvláštním kontextu článku 19 statutu Soudního dvora Evropské unie implikuje nutně neexistenci zaměstnaneckého poměru mezi advokátem a jeho klientem.
- 68 Tato úvaha má navíc, jak uvedl Tribunál v bodě 55 napadeného usnesení, stejnou platnost v situaci, kdy je advokát zaměstnán entitou, která je spojena s účastníkem řízení, jehož zastupuje (rozsudek ze dne 6. září 2012, *Prezes Urzędu Komunikacji Elektronicznej v. Komise*, C-422/11 P a C-423/11 P, EU:C:2012:553, bod 25).
- 69 Pokud jde o pozitivní definici pojmu „nezávislost“ advokáta, Soudní dvůr výslovně uvedl, že tuto nezávislost je třeba chápat tak, že neznamená neexistenci jakékoli vazby advokáta s klientem, ale takových vazeb, jaké zjevně narušují schopnost advokáta zajistit úkol obhajoby v nejlepším zájmu klienta v souladu se zákonem a profesními a etickými pravidly (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 4. února 2020, *Uniwersytet Wrocławski a Polsko v. REA*, C-515/17 P a C-561/17 P, EU:C:2020:73, body 62 až 64).
- 70 Opodstatněnost prvního a druhého důvodu kasačního opravného prostředku ve věci C-529/18 P, jakož i druhého důvodu kasačního opravného prostředku ve věci C-531/18 P je třeba posoudit s ohledem na výše uvedené úvahy.

- 71 V této souvislosti měl Tribunál v bodech 54 a 55 napadeného usnesení v podstatě za to, že při posuzování nezávislosti advokáta musí být situace advokáta, který je se žalobcem svázán občanskoprávní smlouvou, postavena na roveň situaci zaměstnaneckého poměru, která znamená chybějící nezávislost advokáta.
- 72 Jak již nicméně uvedl Soudní dvůr, pouhá existence jakéhokoli občanskoprávního smluvního vztahu mezi advokátem a jeho klientem nepostačuje k tomu, aby bylo možné mít za to, že se tento advokát nachází v situaci, která z hlediska kritéria nezávislosti zjevně narušuje jeho schopnost hájit zájmy svého klienta (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 4. února 2020, *Uniwersytet Wrocławski a Polsko v. REA*, C-515/17 P a C-561/17 P, EU:C:2020:73, body 66 a 67).
- 73 Tribunál navíc nesprávně vyložil kritérium nezávislosti ve smyslu článku 19 statutu Soudního dvora Evropské unie, když v bodě 57 napadeného usnesení rozhodl, že požadavek na zastoupení třetí nezávislou osobou nelze považovat za požadavek, který míří pouze na vyloučení zastoupení zaměstnanci zmocnitelů nebo osobami, které jsou na zmocniteli ekonomicky závislé, ale že představuje obecnější požadavek, jehož dodržení musí být zkoumáno případ od případu.
- 74 Aby byl totiž zohledněn cíl úkolu zastupování advokátem, musí být požadavek nezávislosti, který unijní právo ukládá zástupcům nepřivilegovaných účastníků řízení, vykládán tak, aby případy nepřípustnosti z důvodu vady při plnění úkolu zastupování byly omezeny na ty případy, kdy je zjevné, že advokát není schopen plnit svůj úkol obhajovat klienta v jeho nejlepším zájmu, takže musí být v zájmu tohoto klienta vyloučen.
- 75 Je však třeba připomenout, že došlo-li při odůvodnění rozsudku Tribunálu k porušení unijního práva, ale jeho výrok se z jiných právních důvodů jeví jako opodstatněný, musí být kasační opravný prostředek zamítnut (rozsudek ze dne 22. září 2020, *Rakousko v. Komise*, C-594/18 P, EU:C:2020:742, bod 47, jakož i citovaná judikatura).
- 76 V projednávané věci je nesporné, že PJ, který je advokátem a současně vykonává činnost v oblasti udělování licencí k ochranným známkám, pověřil advokátní kancelář Z, která je sdružením advokátů, jež spoluzaložil s jiným společníkem, aby jej zastupovala v soudním řízení ohledně ochranné známky, jejímž je majitelem, a že tímto zastupováním byl pověřen pan S, který působí v uvedené advokátní kanceláři jakožto spolupracující advokát.
- 77 Po analýze struktury advokátní kanceláře Z a rozhodovacího procesu v jejím rámci v bodech 62 a 63 napadeného usnesení dospěl Tribunál v bodě 63 tohoto usnesení k závěru, že PJ vykonával skutečnou kontrolu nad rozhodnutími advokátní kanceláře ohledně pana S. a tato okolnost vedla k tomu, že by podléhal pravidlům pro výkon povolání advokáta, nepožíval pan S. ve vztahu k PJ stejné míry nezávislosti jako advokát vykonávající činnost v advokátní kanceláři jiné, než ve které je jeho klient společníkem.
- 78 V tomto ohledu je nutno konstatovat, že vztah mezi panem S. a advokátní kanceláří Z či dokonce PJ jakožto společníkem této kanceláře nemůže být automaticky kvalifikován jako zaměstnanecký vztah, který by znamenal absenci jakékoli nezávislosti, jak vyplývá z bodů 66 až 68 tohoto rozsudku
- 79 Je totiž obecně známo, že povolání advokáta lze vykonávat v různých formách, od samostatných advokátů po velké mezinárodní advokátní kanceláře. Je na advokátech, kteří se sdruží, aby definovali způsoby jejich spolupráce, a jejich smluvní vztahy mohou mít i formu zaměstnání, pokud to zákon, vnitrostátní profesní předpisy a příslušná etická pravidla umožňují. Je přitom

třeba předpokládat, že i když advokát, který je spolupracovníkem v advokátní kanceláři, vykonává svou činnost v rámci pracovní smlouvy, splňuje stejné požadavky na nezávislost jako advokát, který vykonává činnost samostatně nebo jako společník v advokátní kanceláři.

- 80 Ačkoli se však u advokáta, který je spolupracovníkem v advokátní kanceláři, v zásadě předpokládá, že splňuje požadavky nezávislosti ve smyslu článku 19 statutu Soudního dvora Evropské unie, a to i v případě, že vykonává činnost na základě pracovní smlouvy nebo v rámci jiného podřízeného vztahu, je třeba rozlišovat podle situace zastoupeného klienta.
- 81 Zatímco totiž situace, kdy je klient fyzickou nebo právnickou osobou, která je třetí stranou ve vztahu k advokátní kanceláři, v níž dotčený spolupracovník vykonává svou činnost, nevyvolává žádnou zvláštní potíž s jeho nezávislostí, je tomu jinak v případě situace, kdy samotný klient, který je fyzickou osobou, je společníkem a zakládajícím členem advokátní kanceláře, takže může z tohoto důvodu vykonávat skutečnou kontrolu nad spolupracovníkem. V této posledně uvedené situaci je třeba mít za to, že vztahy mezi spolupracujícím advokátem a společníkem, jenž je klientem, jsou takové povahy, že zjevně narušují nezávislost advokáta.
- 82 S ohledem na výše uvedené a s tím, že bude nahrazeno odůvodnění, je tedy třeba první a druhý důvod kasačního opravného prostředku ve věci C-529/18 P, jakož i druhý důvod kasačního opravného prostředku ve věci C-531/18 P zamítnout jako neopodstatněné.

Ke třetímu důvodu kasačního opravného prostředku ve věci C-529/18 P a třetímu důvodu kasačního opravného prostředku ve věci C-531/18 P

Argumentace účastníků řízení

- 83 V rámci třetího důvodu kasačního opravného prostředku ve věci C-529/18 P, vycházejícího z porušení čl. 47 prvního a druhého pododstavce Listiny, PJ tvrdí, že široký výklad Tribunálu má významné dopady nejen na svobodný výkon povolání advokáta v Evropě, ale rovněž na základní práva jednotlivců, kterým je odepírána účinná soudní ochrana. Argumenty, o něž se opírá PC v rámci třetího důvodu kasačního opravného prostředku ve věci C-531/18 P, jsou v podstatě totožné.
- 84 PJ tvrdí, že napadené usnesení porušuje právo na účinnou soudní ochranu, jelikož toto právo zahrnuje účinný přístup k soudům. PJ v tomto ohledu vysvětluje, že kdyby jej Tribunál včas upozornil na existenci případné vady právního zastoupení, mohl ve stanovené lhůtě zmocnit jiného advokáta.
- 85 Společnost Erdmann & Rossi i EUIPO mají za to, že v projednávané věci nebylo porušeno právo na účinnou soudní ochranu.

Závěry Soudního dvora

- 86 Je třeba připomenout, že zásada účinné soudní ochrany práv, která pro jednotlivce vyplývá z unijního práva, na kterou odkazuje i čl. 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU, představuje obecnou zásadu unijního práva vyplývající z ústavních tradic společných členským státům a která je nyní

potvrzena v článku 47 Listiny (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 5. listopadu 2019, ECB a další v. Trasta Komercbanka a další, C-663/17 P, C-665/17 P a C-669/17 P, EU:C:2019:923, bod 55, jakož i citovaná judikatura).

- 87 Účinná soudní ochrana takové fyzické osoby, jako je PJ, který je majitelem ochranné známky, jež byla předmětem návrhu na prohlášení neplatnosti, je zajištěna právem této osoby podat k unijnímu soudu žalobu proti rozhodnutí odvolacího senátu EUIPO o prohlášení neplatnosti.
- 88 Pokud jde o možnosti odstranění vad, z judikatury Soudního dvora vyplývá, že i když statut Soudního dvora Evropské unie a jednací řád Tribunálu upravují možnost zhojit vady žaloby, která nesplňuje určité formální požadavky, nedodržení povinnosti zastoupení advokátem oprávněným k výkonu advokacie podle práva některého členského státu nebo jiného státu, který je stranou Dohody o Evropském hospodářském prostoru, není uvedeno mezi požadavky, u nichž lze po uplynutí lhůty stanovené pro podání žaloby odstranit vady v souladu s čl. 21 druhým pododstavcem tohoto statutu a čl. 44 odst. 6 tohoto jednacího řádu, nyní jeho čl. 78 odst. 6 (usnesení ze dne 27. listopadu 2007, Diy-Mar Insaat Sanayi ve Ticaret a Akar v. Komise, C-163/07 P, EU:C:2007:717, bod 26, jakož i ze dne 20. února 2008, Comunidad Autónoma de Valencia v. Komise, C-363/06 P, nezveřejněný, EU:C:2008:99, bod 34).
- 89 Je pravda, že podle čl. 55 odst. 3 jednacího řádu Tribunálu si účastník řízení může zvolit jiného zástupce, pokud Tribunál rozhodne o vyloučení původního zástupce, jelikož má za to, že se jeho chování, jak stanoví čl. 55 odst. 1 uvedeného jednacího řádu, neslučuje s důstojností Tribunálu nebo s požadavky řádného výkonu spravedlnosti.
- 90 V takovém případě, jako je případ uvedený v bodě 81 tohoto rozsudku, však jednací řád Tribunálu ani statut Soudního dvora Evropské unie v současné době neobsahují žádné ustanovení, které by ukládalo Tribunálu nebo Soudnímu dvoru povinnost upozornit původce žaloby nebo mu umožnit, aby si v průběhu řízení zvolil nového zástupce.
- 91 Z výše uvedeného vyplývá, že třetí důvod kasačního opravného prostředku ve věci C-529/18 P a třetí důvod kasačního opravného prostředku ve věci C-531/18 P musí být zamítnuty jako neopodstatněné.

K prvnímu důvodu kasačního opravného prostředku ve věci C-531/18 P

Argumenty účastníků řízení

- 92 V rámci prvního důvodu kasačního opravného prostředku ve věci C-531/18 P vytýká PC Tribunálu, že rozhodl, že již není třeba rozhodovat o návrhu na záměnu ve prospěch PC.
- 93 Erdmann & Rossi a EUIPO navrhují, aby byl tento důvod kasačního opravného prostředku zamítnut.

Závěry Soudního dvora

- 94 Vzhledem k tomu, že legalita rozhodnutí Tribunálu, kterým byla zamítnuta žaloba podaná PJ jako nepřípustná z důvodu vady v jeho právním zastoupení, byla potvrzena tímto rozsudkem, je třeba konstatovat, že návrh na záměnu se stal bezpředmětným a již není třeba o tomto návrhu rozhodovat.
- 95 První důvod kasačního opravného prostředku ve věci C-531/18 P musí být tedy rovněž zamítnut.
- 96 Z výše uvedených úvah vyplývá, že je třeba kasační opravný prostředek zamítnout v plném rozsahu.

K nákladům řízení

- 97 Podle čl. 184 odst. 2 jednacího řádu Soudního dvora rozhodne Soudní dvůr o nákladech řízení, není-li kasační opravný prostředek opodstatněný. Podle čl. 138 odst. 1 tohoto jednacího řádu, jenž se na řízení o kasačním opravném prostředku použije na základě čl. 184 odst. 1 uvedeného jednacího řádu, se účastník řízení, který neměl úspěch ve věci, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval.
- 98 Vzhledem k tomu, že Erdmann & Rossi, jakož i EUIPO požadovaly náhradu nákladů řízení a PJ a PC neměli ve věci úspěch, je důvodné posledně uvedeným uložit náhradu nákladů řízení souvisejících s tímto kasačním opravným prostředkem a s řízením před Tribunálem.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (třetí senát) rozhodl takto:

- 1) Kasační opravné prostředky se zamítají.**
- 2) PJ se ukládá náhrada nákladů řízení ve věci C-529/18 P, jak ohledně řízení o tomto kasačním opravném prostředku, tak řízení před Tribunálem.**
- 3) PC se ukládá náhrada nákladů řízení ve věci C-531/18 P, jak ohledně řízení o tomto kasačním opravném prostředku, tak řízení před Tribunálem.**

Podpisy.